

Kalade ja kalastiku kaitsest

Jaak Tambets

Eesti Loodushoiu Keskus

Tartu

23. mail 2012

**Suurim muutus käesoleval
sajandil – isendite kaitset on
liigutud elupaikade kaitsele**

Millised kalaliigid väärivad enam tähelepanu kalastiku kaitse seisukohalt

Looduskaitseliselt olulised liigid

Veemajandusele on oluline looduslähedane kalastik

Kalanduslikult olulised liigid

OLULISEMAD VALDKONNAD

Veemajandus

Looduskaitse

Kalandus

Maaparandus

Energeetika

LOODUSKAITSE

Natura 2000 on üle-euroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse

Natura 2000 loodusalad Loodusdirektiivi (92/43/EMÜ) rakenduseks

I lisa elupaigatüüpide

II lisa liikide elupaikade kaitseks

Eestis:

60 elupaigatüüpi (sh jõed, järved, merealad)

50 liiki (sh 10 kala, lisaks veeselgrootud)

EL Loodusdirektiivi II lisas loetletud kala- ja sõõrsuuliigid

ja nende staatus vastavalt Berni konventsioonile, IUCN Punasele Raamatule, Eesti

Punasele Raamatule ja Kaitstavate Loodusobjektide Seadusele

Liik Eesti k <i>Ladina k.</i>	EL LD	Bern	Eesti PR	IUCN PR	KLOS
Merisutt <i>Petromyzon marinus</i>	II	III			
Ojasilm <i>Lampetra planeri</i>	II	III	4	NT	
Jõesilm <i>Lampetra fluviatilis</i>	II, V	III		NT	
Tuur <i>Acipenser sturio</i>	II, IV*	II	0	CR	II
Lõhe <i>Salmo salar</i>	II, V	III	1		
Vingerjas <i>Misgurnus fossilis</i>	II	III	5	NT	III
Hink <i>Gobitis taenia</i>	II	III	5		III
Võldas <i>Cottus gobio</i>	II		4		III
Vinträim <i>Alosa fallax</i>	II, V	III		DD	
Tõugjas <i>Aspius aspius</i>	II, V	III	5	DD	III

Peamised inimtegevusest tulenevad ohutegurid ja negatiivsed mõjud kalaliikidele

Liik Eesti k <i>Ladina k.</i>	Paisud jt. rände- tõkked	Hüdrool. režiimi rikkumine	Kärestike hävimine	Vanajõgede ja sonnide hävimine	Eutrofeeru mine	Orgaaniline reostus	Kalapüük
Merisutt <i>Petromyzon marinus</i>	*	*	*	*	*	*	*
Ojasilm <i>Lampetra planeri</i>	++	++	+++	+	+	+	
Jõesilm <i>Lampetra fluviatilis</i>	+++	++	+++	0	+	+	++
Tuur <i>Acipenser sturio</i>	*	*	*	*	*	*	*
Lõhe <i>Salmo salar</i>	+++	++	+++	0	+	+	++
Vingerjas <i>Misgurnus fossilis</i>	+	++	0	+++	+	0	0
Hink <i>Gobitis taenia</i>	+	++	0	+++	+	0	0
Võldas <i>Cottus gobio</i>	++	++	+++	0	+	+	0
Vinträim <i>Alosa fallax</i>	*	*	*	*	*	*	*
Tõugjas <i>Aspius aspius</i>	++	++	++	0	+	+	++

LOODUSKAITSESEADUS

Kaitstavad loodusobjektid on:

kaitsealad;

hoiualad;

kaitsealused liigid, kivistised ja mineraalid;

püsielupaigad;

kaitstavad looduse üksikobjektid;

kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad

loodusobjektid.

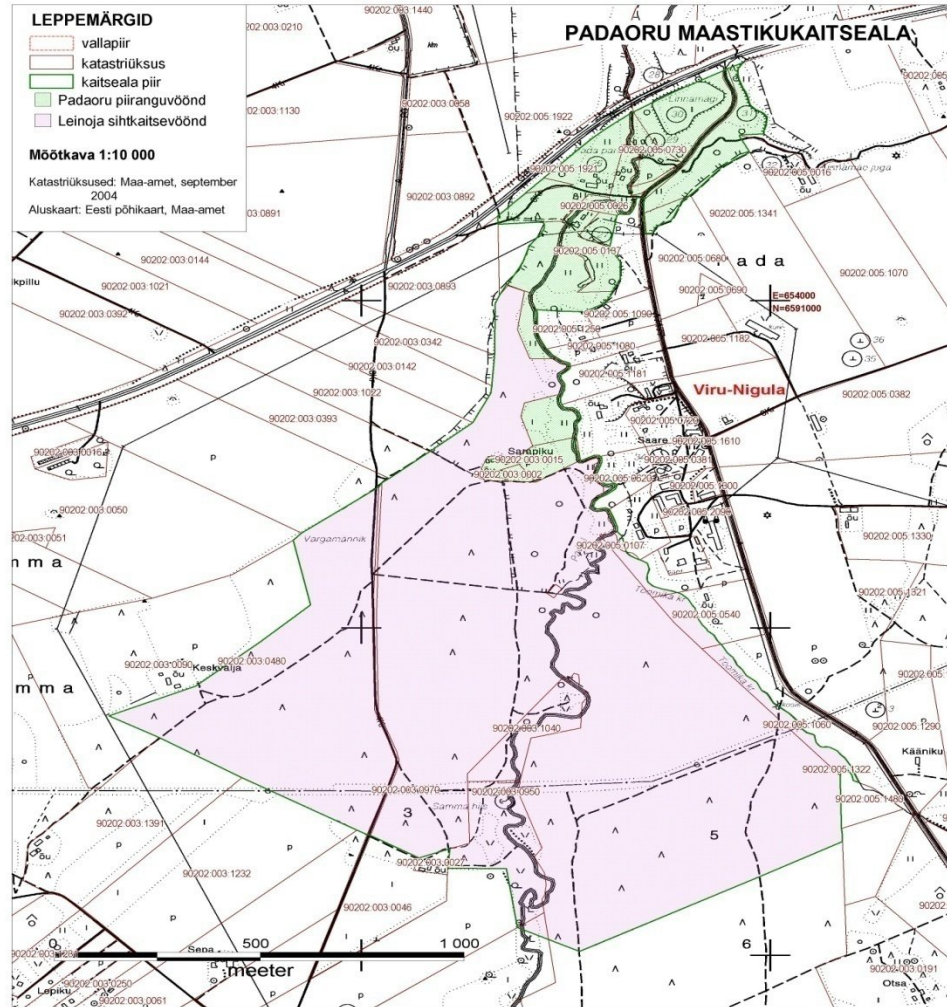
Püsielupaik on väljaspool kaitseala asuv, piiritletud ja erinõuete kohaselt kasutatav: lõhe või jõesilmu kudemispaik.

Kaitstav looduse üksikobjekt on teadusliku, esteetilise või ajaloolis-kultuurilise väärtusega elus või eluta loodusobjekt, nagu allikas, juga, kärestik, pank, paljand.

Koelmuala kaitse

Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikadeks kinnitatud veekogul või selle lõigul on keelatud uute paisude rajamine ja olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, ning veekogu loodusliku sängi ja hüdroloogilise režiimi muutmine.

Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu kehtestab keskkonna-minister määrusega.

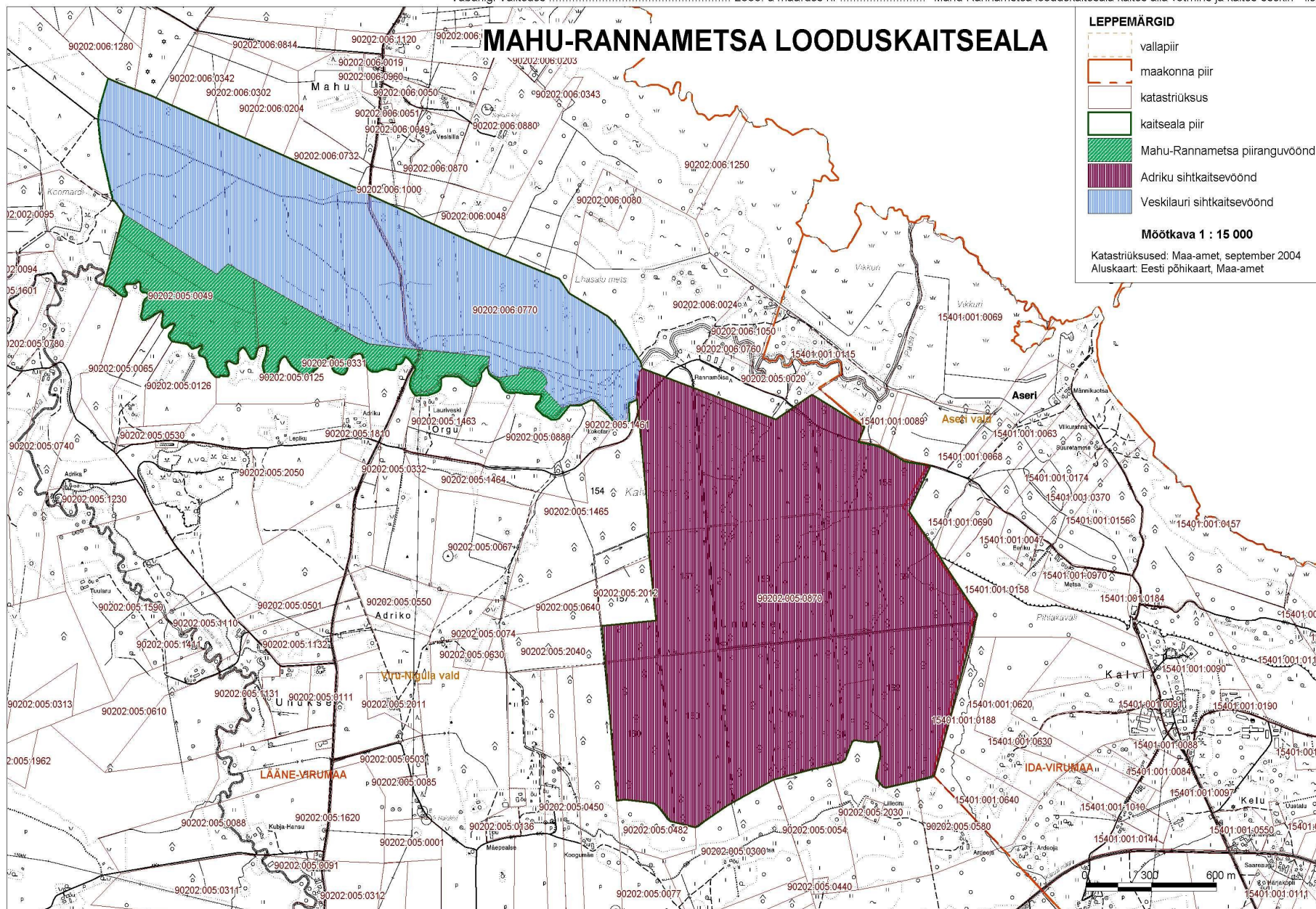

MAHU-RANNAMETSA LOODUSKAITSEALA

LEPPEMÄRGID

- vallapiir
- maakonna piir
- katastriüksus
- kaitseala piir
- Mahu-Rannametsa piiranguvöönd
- Adriku sihtkaitsevöönd
- Veskilauri sihtkaitsevöönd

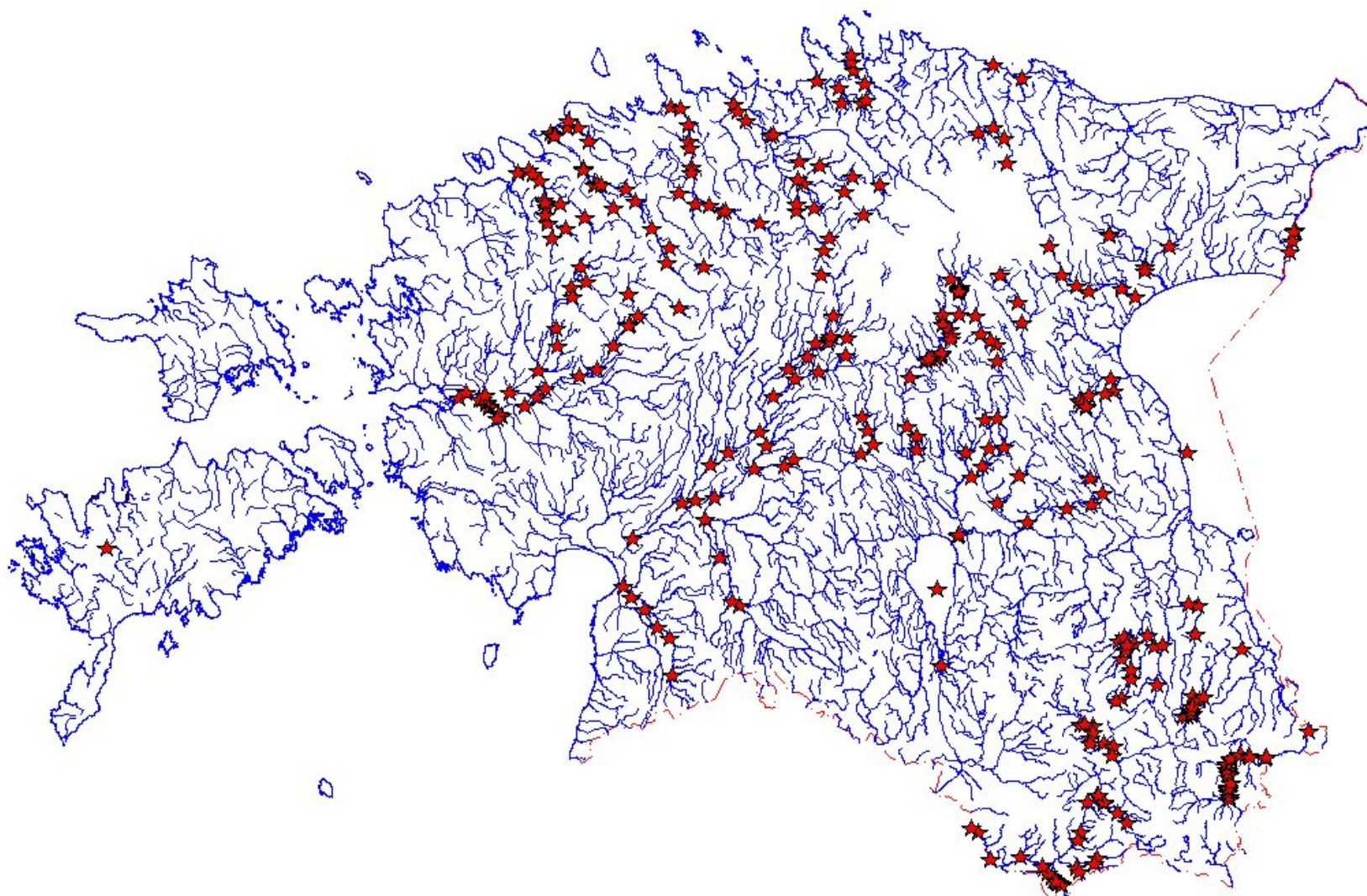
Möötkava 1 : 15 000

Katastriüksused: Maa-amet, september 2004
Aluskaart: Eesti põhikaart, Maa-amet

Võldas

VÖLDASE LEVIK JÕGEDES JA JÄRVEDES

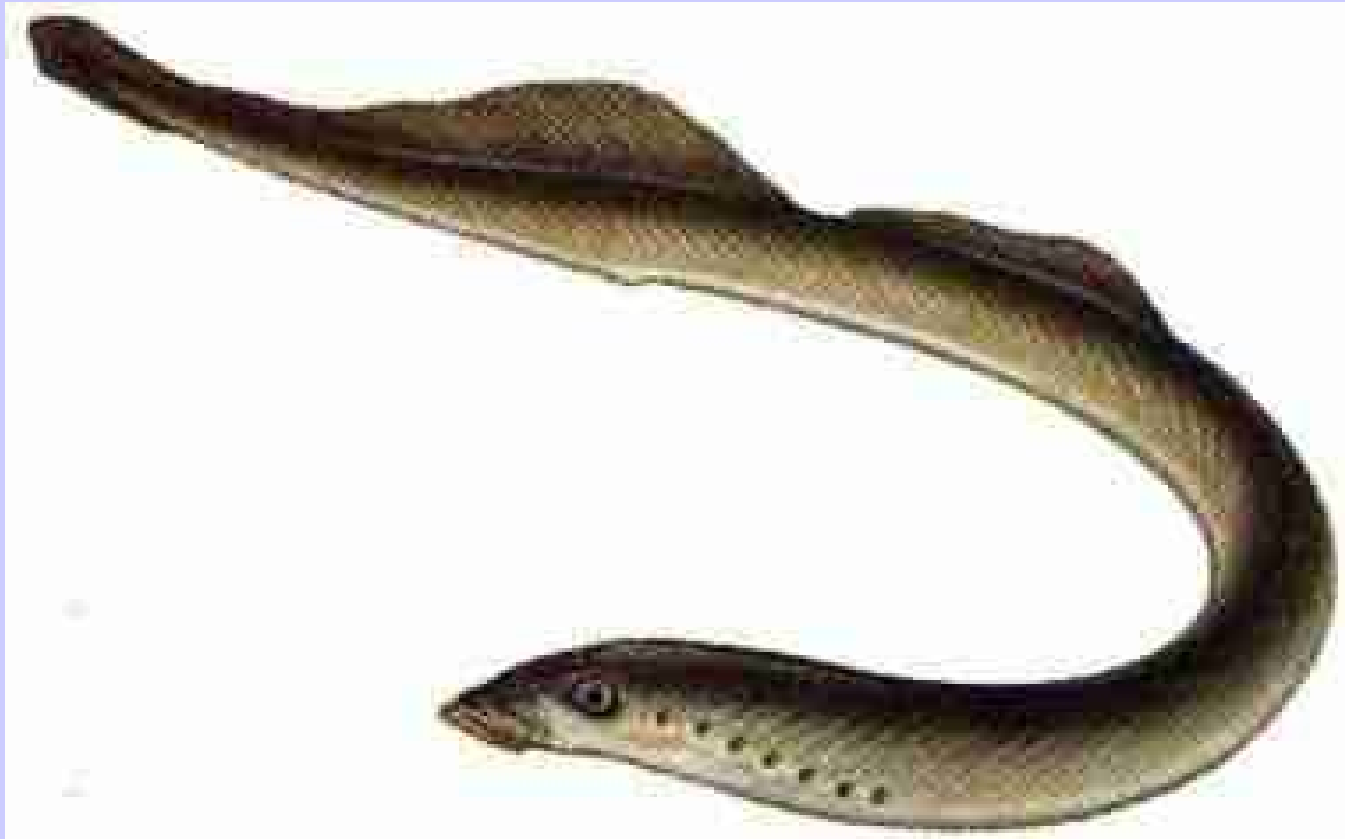
Hink

Tõugjas

Jõesilm

Lõhe

Vingerjas

VEEMAJANDUS

Veepoliitika raamdirektiiv (2000/60/EÜ)

Veekogu füüsiline kvaliteet (eelkõige elupaikade mitmekesisus ja ligipääs neile)

Veekogu hüdroloogiline režiim (eelkõige piisavalt suur min.vooluhulk)

Veekogu vee kvaliteet (eelkõige orgaanilise reostuse puudumine ning kaladele vastuvõetav gaasirežiim)

- **Pinnavee seisund** – üldmõiste, mis tähistab pinnaveekogu seisundit, mis määratakse kindlaks tema ökoloogilise või keemilise seisundi põhjal.

- Pinnavee **hea** seisund – seisund, mille puhul nii pinnaveekogu ökoloogiline kui ka keemiline seisund on vähemalt hea.

- **Ökoloogiline seisund** – mõiste, mille abil väljendatakse pinnavetega seotud veeökosüsteemide struktuuri ja funktsioneerimise kvaliteeti

Jõgede ökoloogilise seisundi hindamisel kasutatavad kvaliteedielemendid

Ökoloogilise seisundi hindamisel kasutatakse järgmisi bioloogilisi elemente:

- **veetaimestiku liigiline koostis ja arvukus;**
- **selgrootute põhjaloomade liigiline koostis ja arvukus;**
- **kalastiku liigiline koostis, arvukus ja vanuseline struktuur.**

Bioloogilisi elemente toetavad järgmised hüdromorfoloogilised elemendid:

- **hüdroloogiline režiim;**
- **vooluhulk ja selle dünaamika;**
- **ühendus põhjaveekogudega;**
- **jõevooolu tõkestamatus;**
- **morfoloogilised tingimused;**
- **jõe sügavuse ja laiuse muutuvus;**
- **jõesängi struktuur ja substraat;**
- **kaldavööndi struktuur**

Hea seisund – pinnaveekogu bioloogiliste kvaliteedielementide väärtustes esineb inimtegevusest tulenevaid kõrvalekaldeid vähesel määral. Väärtuste erinevus antud pinnaveekogutüübi normikohastest näitajatest häirimatus olekus on väike.

Keskmine seisund – pinnaveekogu bioloogiliste kvaliteedielementide väärtused erinevad antud pinnaveekogutüübi normikohastest näitajatest häirimatus olekus mõõdukas ulatuses ning ilmutavad inimtegevusest tulenevaid kõrvalekaldeid mõõdukal määral, kuid oluliselt rohkem kui hea seisundi puhul.

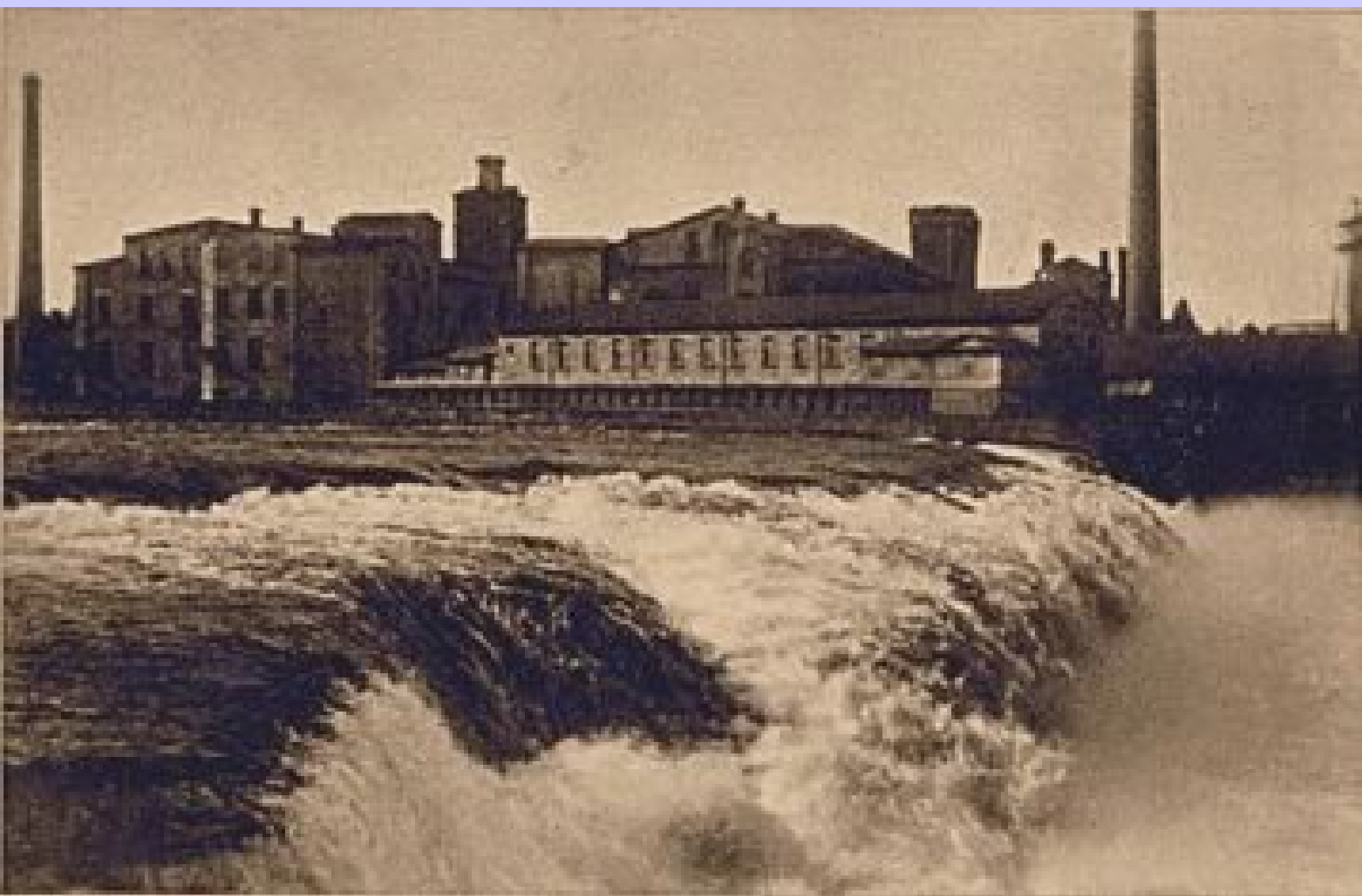
Hea seisund

Kalastik – liigilises koostises ja arvukuses esineb võrreldes tüübispetsiifiliste kooslustega kergeid muutusi, mida võib seletada inimtegevuse mõjuga füüsikalis-keemilistele ja hüdmorfoloogilistele kvaliteedielementidele. Inimtegevuse mõju füüsikalis-keemilistele ja hüdmorfoloogilistele kvaliteedielementidele põhjustab koosluste vanusstruktuuri muutusi, mis võivad põhjustada häireid teatud liikide paljunemises ja arengus sel määral, et mõni vanusrühm pole esindatud.

OLULISEMAD VALDKONNAD

**Looduskaitse
Veemajandus
Kalandus
Maaparandus
Energeetika**

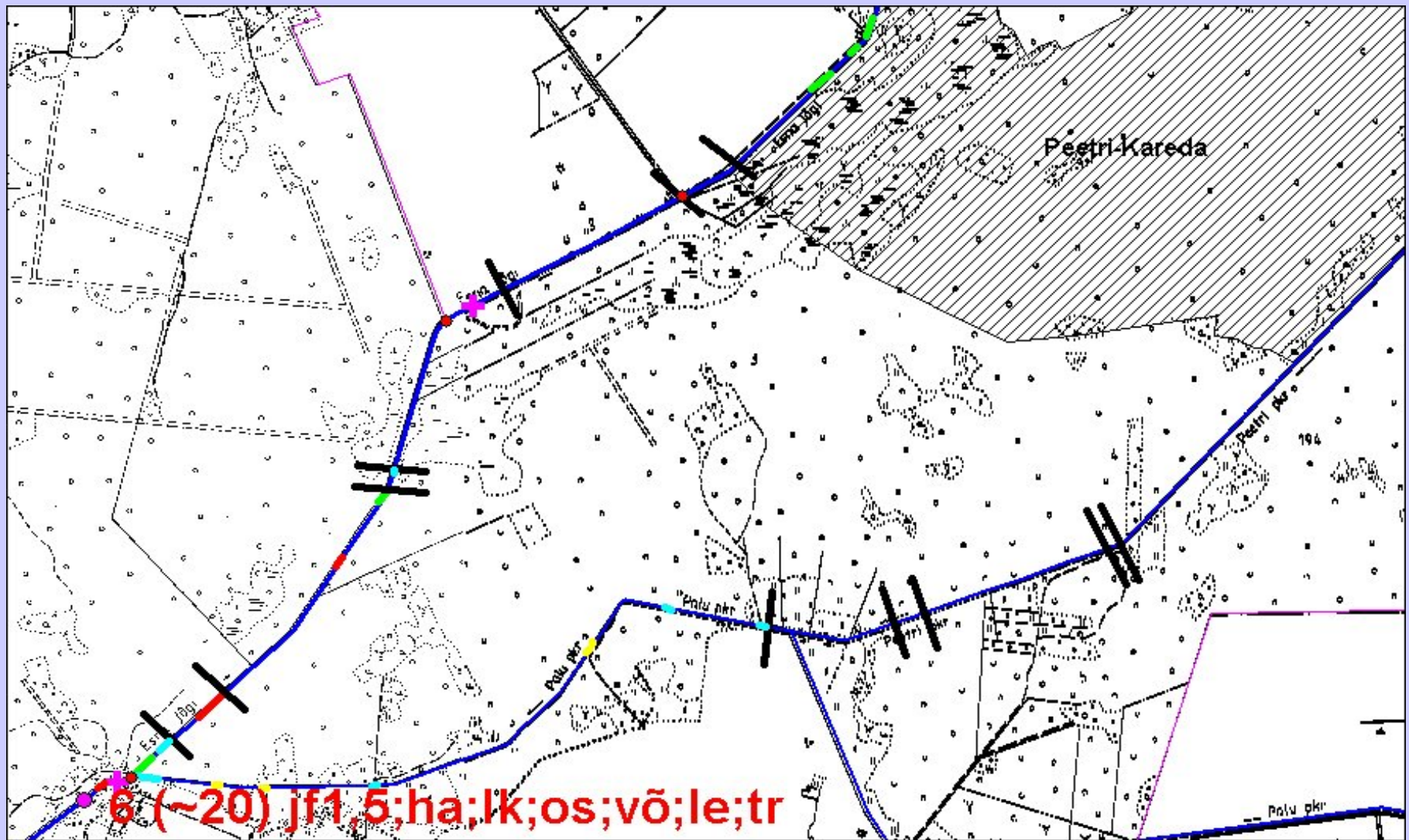

Esna jõe keskjooks Palu pkr suudme piirkonnas; kiiremavoolulised lõigud normaalse madalvee perioodil (— väga kiire, — mõõdukalt kiire, — kiire, — kontrollimist vajav), (paisud —) ja kalastiku ning selgrootute põhjaloomade seisundi indeksid (punane kiri)

**EDU TAGAB
OLULISEMATE VALDKONADE
INTEGREERITUS
JÕGEDE KAITSEL JA KASUTAMISEL**